ЗАТВЕРДЖУЮ
в.о. ректора
Національного університету
«Одеська юридична академія»,

Галина УЛЬЯНОВА

«30» січня 2025 року

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Ястребової Віри Андріївни на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», поданої на здобуття ступеня доктора філософії про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія» (тема дисертації затверджена Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» 9 листопада 2022 р. (протокол № 2))

Витяг
з протоколу засідання фахового семінару кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія»
30 січня 2025 року

Присутні:

завідувачка кафедри політичних теорій, д.і.н., професор Кормич Л.І.;
професор кафедри політичних теорій, д.політ.н., професор Вітман К.М.;
професор кафедри політичних теорій, д.політ.н., професор Мамонтова Е.В. – ***науковий керівник;***
доцент кафедри політичних теорій, к.політ.н., доцент Завгородня Ю.В.;
доцент кафедри політичних теорій, к.політ.н., доцент Козьміних А.В.;
доцент кафедри політичних теорій, к.політ.н., доцент Краснопольська Т.М.;
доцент кафедри політичних теорій, к.і.н., доцент Сушко А.І.;

асистент кафедри політичних теорій, доктор філософії з політології Лисянський П.Л.

аспірант кафедри політичних теорій Ястребова В.А.;

старший лаборант кафедри політичних теорій Драмарецька Д.Є.

З присутніх 2 доктори політичних наук та 4 кандидати політичних наук (доктор філософії з політології) – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Ястребової В.А. на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», поданого на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія» щодо рекомендації до разового публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувачки ступеня вищої освіти доктора філософії Ястребової В.А. на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», поданої на здобуття вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія».

Доповідачка обґрунтувалала актуальність обраної теми, визначила мету, завдання, методологію дисертаційного дослідження, окреслила його об'єкт та предмет, охарактеризувала науково-практичну значимість роботи.

Обґрунтовуючи вибір дисертаційного дослідження, здобувачка зазначила, що питання причин та передумов виникнення квазідержавних утворень, їх місце на геополітичній мапі світу та роль у глобальному політичному процесі, наслідки їх появи та влив на регіональні політики сьогодні є не лише предметом теоретичних рефлексій, але й входять у перелік невідкладних завдань прикладної політології. В сучасному світі нараховується досить значна кількість квазідержавних утворень, які вважаються «сірими зонами», через те, що на їх територіях не діє міжнародне законодавство, а владний контроль утримують невизнані збройні формування та політичні сили, які називають себе урядом. Кількісне збільшення квазідержавних утворень, які претендують на статус невизнаних держав, безперечно, є актуальною проблемою сьогодення. Перед усім, створення квазідержавних утворень є складовою гібридних воєн, які поєднують у собі військові, політичні, економічні та інформаційні методи. Крім того, поява на політичній мапі новоутворених невизнаних держав – це завжди привід для народження складних правових колізій, оскільки їхній статус не визначений міжнародним правом. Також слід відмітити, що створення квазідержавних утворень завжди супроводжується активною інформаційною кампанією, спрямованою на легітимізацію цих утворень та дезінформацію міжнародної спільноти. Отже, дослідження процесу

створення квазідержавних утворень є важливим та актуальним для забезпечення національної та міжнародної безпеки, захисту суверенітету держав та розвитку міжнародного права та політико-правової культури.

Нажаль, не оминула дана тенденція й країни пострадянського простору, зокрема й Україну. Пострадянський простір був і залишається зоною підвищеної геополітичної напруги, де зовнішні актори, і перед усім Росія, активно використовують квазідержавні утворення для досягнення своїх стратегічних цілей у якості інструментів дестабілізації сусідніх країн, підриву їхнього суверенітету та створення зон «заморожених конфліктів». Актуальність дослідження процесу створення квазідержавних утворень як технології політичної дестабілізації саме в пострадянських країнах, і, перед усім, в Україні, зумовлена низкою факторів. По-перше, в умовах російсько-української війни розуміння механізмів створення та функціонування квазідержавних утворень, таких як ЛНР/ДНР є життєво важливим для протидії агресії. По-друге, квазідержавні утворення – це завжди потужні платформи для поширення дезінформації та пропаганди, що розколює українське суспільство. Звідси, аналіз їх інформаційних стратегій допомагає розробити методи протидії цим загрозам. По-третє, феномен квазідержав становить загрозу не лише для України, але й для міжнародної безпеки в цілому. Дослідження цього явища сприятиме розробці міжнародних механізмів запобігання та врегулювання конфліктів, пов'язаних з квазідержавами. По-четверте, дослідження допоможе виявити внутрішні фактори, які сприяють виникненню квазідержав, такі як сепаратистські настрої, корупція та слабкість державних інститутів, що дозволить розробити стратегії зміцнення держави та запобігання внутрішнім конфліктам у подальшому. Отже, дослідження процесу створення квазідержавних утворень є не лише актуальним, але й необхідним для забезпечення національної безпеки України та стабільності в регіоні.

Оцінюючи ступінь наукової дослідженості теми здобувачка зауважила, що сучасні політологічні розвідки феномену квазідержавного утворення як теоретичного концепту та політичної практики характеризуються широким спектром напрямків: етнополітичним, конфліктологічним, нацбезпековим, історико-регіональним, міжнародно-правовим, політологічним тощо. На сьогодні феномен самопроголошених але невизнаних держав пригортає увагу багатьох дослідників, які намагаються концептуалізувати його у категоріях історії, міжнародного права, теорії міжнародних відносин, конфліктології, політології. Крім того, дослідження з цієї проблематики завжди стикаються із ґрунтовним бекграундом «Realpolitik», що позначається на суб'єктивізмі у їх висновках та оцінках. Саме тому спроби осмислення цього явища ускладнено наявністю широкого діапазону теоретико-методологічних підходів до його вивчення і оцінки, наслідком чого є відсутність чіткого категоріального інструментарію. Традиційно причини виникнення, специфіка та деструктивний характер квазідержавного утворення в певному регіоні світу вивчаються у фокусі його конфліктогенності на базі етнічних, расових, політико-ідеологічних, економічних, релігійних, мовних чинників. Втім

погляд на створення невизнаних квазідержавних утворень як на технологію політичної дестабілізації та встановлення контролю над конкретним регіоном третьої країни досліджено недостатньо. Зокрема це стосується досвіду країн пострадянського простору. Саме джерела, сутність та інструментарій даної технології, а також пошук шляхів протидії її розповсюдженню складають предметне поле даного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в рамках наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія», у контексті теми: «Правове та соціальне життя України у людиноцентристському вимірі в цифрову еру» на 2021–2025 рр. (державний реєстраційний номер 0122U000266), а також у межах плану науково-дослідницької роботи кафедри політичних теорій факультету психології, політології та соціології Національного університету «Одеська юридична академія» – «Людиноцентристський вимір політики в умовах цифрових трансформацій».

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає у комплексному дослідженні процесів створення квазідержавних утворень та виявленні їх специфіки як технології політичної дестабілізації на матеріалі країн пострадянського простору.

Реалізація поставленої мети зумовила вирішення наступних дослідницьких *завдань:*

- визначити основні теоретико-методологічні підходи до вивчення феномену квазідержавних утворень та сформулювати категоріальний апарат дослідження;
- проаналізувати світовий досвід виникнення і функціонування квазідержавних утворень та окреслити політико-правові проблеми їх міжнародного визнання;
- виокремити особливості створення квазідержавних утворень на пострадянському просторі;
- окреслити етапи та визначити алгоритми створення квазідержавних утворень на території колишніх республік СРСР;
- виявити специфіку експансіоністської політики РФ на пострадянському просторі, визначити її напрями та інструменти впливу;
- розкрити роль сепаратистських рухів у практиках дестабілізації політичної ситуації в країнах пострадянського простору;
- окреслити шляхи протидії інспірованим процесам створення квазідержавних утворень в Україні.

Об'єктом дослідження є сучасні квазідержавні утворення як суспільно-політичний феномен.

Предметом дослідження є процес створення квазідержавних утворень як технологія дестабілізації політичної ситуації в пострадянських країнах.

Методи дослідження. У роботі використані загально-наукові і спеціальнонаукові методи: порівняльний, спостереження, індукція і дедукція, аналіз і синтез, системний, структурно-функціональний. Методи порівняння, індукції та дедукції використовувалися при розгляді особливостей створення

квазідержавних утворень на пострадянському просторі; вивченні світового досвіду виникнення і функціонування квазідержавних утворень та виокремленні політико-правових проблем їх міжнародного визнання. Аналіз і синтез використано при вивченні квазідержавного утворення як феномену соціально-політичного буття, окресленні підходів до його визначення та концептуалізації, виявленні причин та особливостей створення. Метод узагальнення використано при розгляді загальних особливостей процесу створення квазідержавних утворень в країнах пострадянського простору. Системний метод використаний при аналізі технології створення квазідержавного утворення як інструменту системної експансіоністської політики РФ. Метод спостереження застосовано при аналізі змін та активізації сепаратистських настроїв в окремих регіонах України з 2005 по 2022 роки. Структурно-функціональний метод застосований при розгляді етапів та алгоритмів створення квазідержавних утворень на території колишніх республік СРСР у зв'язку із особливостями форми державного правління, політичного режиму, територіального устрою, законодавства.

Наукова новизна одержаних результатів. Отримані результати мають наукову новизну та конкретизуються у таких положеннях.

Уперше:

- запропоновано авторське визначення квазідержавних утворень з акцентом на сепаратизм як ключовий інструмент їх створення, а саме: квазідержавне утворення є специфічною формою політичної організації суспільства, яка використовується сепаратистськими групами з метою встановлення територіального контролю над регіоном, але яким не вистачає деяких критеріїв державності та/або міжнародного визнання;

- проведено порівняльний аналіз створення квазідержавних утворень на пострадянському просторі та інших геополітичних регіонах світу, що дозволило виявити певні розбіжності у їх траєкторіях, а саме: природу формування квазідержавного утворення, присутність етнічного фактору та зовнішній вплив зацікавленої країни. Аргументовано, що процес формування квазідержавних утворень на пострадянському просторі практично у всіх випадках відбувався шляхом сепаратизму;

- розкрито роль Російської Федерації у більшості сепаратистських конфліктів, що було покладено у основу процесів формування квазідержавних утворень на території колишнього СРСР через застосування так званих парамілітарних структур;

- запропонована стратегія протидії інспірованим РФ процесам створення квазідержавних утворень в Україні.

Уточнено:

- підходи до типологізації квазідержавних утворень в пострадянських країнах. Зауважено, якщо на території Абхазії та Південній Осетії, не зважаючи на суттєву зовнішню підтримку з боку РФ, ключову роль у створенні квазідержавних утворень відігравав етнічний фактор, що вважається природнім для такого роду процесів, то у випадку України та

Молдови етнічний контекст був повністю відсутній, а процеси сепаратизму були інспірованими ззовні;

- особливості гібридного впливу РФ на процеси політичної дестабілізації у країнах – колишніх республіках СРСР, який характеризують синкретичність і еклектизм, базування на геополітичних і геокультурних конструктах ідеології «руського миру», активне використання сучасних медіа і цифрових технологій, масштабне залучення агентів впливу;

- алгоритм створення квазідержави зовнішньо-інспірованим шляхом: впровадження та просування ідеології сепаратизму у певному регіоні країни методами гібридного впливу; створення сепаратистського руху, який би підтримував впроваджену ідеологію; активна діяльність сепаратистського руху та його інформаційна підтримка ззовні; протестна діяльність створеного сепаратистського руху; захоплення будівель державної влади сепаратистським рухом за допомогою парамілітарних утворень зацікавленої країни; формування «органів влади» квазідержавного утворення; організація референдуму про незалежність від материнської країни та проголошення квазідержавного утворення, як незалежної країни;

- специфіку експансіоністської політики РФ на пострадянському просторі, яка базується на розстановці сил у трикутнику «РФ – пострадянські країни – НАТО» та використанні технології гібридної агресії на основі стратегії триступінчастих цілей: 1) блокування процесу розширення НАТО шляхом інтеграції колишніх республік СРСР; 2) створення буферної зони, яка забезпечить стратегічну віддаленість НАТО від російських кордонів (Білорусь, Молдова та Україна); 3) досягнення глобальних домовленостей на кшталт «Ялти-2», які могли б забезпечити новий поділ світу на сфери впливу.

Набули подальшого розвитку:

- концептуальне осмислення форм прояву та закономірностей поширення сепаратистських тенденцій як основи створення квазідержавних утворень;

- політико-правова контекстуалізація процесів виникнення та функціонування квазідержавних утворень;

- вивчення та розширення переліку невійськових ризиків, що сприяють потенційній загрозі реалізації квзідержавного проєкту.

- визначення механізмів за заходів щодо протидії інспірованим процесам створення квазідержавних утворень в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертаційній роботі положення можуть бути використані у науково-дослідницькій та експертній роботі з метою подальшого дослідження квазідержавних утворень як політико-теоретичного концепту та феномену сучасного глобального політичного процесу, при аналізі регіональних політичних процесів, зокрема у країнах пострадянського простору, виявленні технологій дестабілізації політичної ситуації через посилення сепаратистських тенденцій з подальшим просуванням і реалізацією квазідержавних проєктів, що скрадають загрозу національній безпеці та територіальній цілісності України. У політико-управлінській

практиці матеріали роботи можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування, політичними партіями та громадськими організаціями, представниками ЗМІ в процесі розробки програм консолідації населення України та програм розвитку взаємодії між державною владою та громадянським суспільством. Результати досліджень можуть бути використані для розробки державної політики щодо реінтеграції окупованих територій, боротьби з сепаратизмом та зміцнення національної безпеки. У навчальному процесі результати дослідження можуть збагатити теоретичним і емпіричним матеріалом навчальні курси та спецкурси, тематика яких торкається проблем національної безпеки, регіональної політики, міжнародної політики, гібридизації політичних конфліктів тощо.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертаційного дослідження були представлені на таких науково-практичних конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень» (м. Одеса, 19 травня 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів» (м. Одеса, 26 квітня 2024 р.). Основні результати дисертаційного дослідження також знайшли відображення у монографічному аналізі «Поглинання. Історія кремлівської окупації територій України 2014 - 2022 років» (Одеса: Видавничій дім «Гельветика». 2024. 162 с.).

Публікації. Результати дисертаційного дослідження представлено у 9 статтях, 6 з яких опубліковано у наукових фахових виданнях, затверджених МОН України, 3 статті – у наукових закордонних виданнях, включених до наукометричної бази Web of Science та Scopus, а також у 2 тезах доповідей на науково-практичних конференціях та монографічному аналізі «Поглинання. Історія кремлівської окупації територій України 2014 - 2022 років».

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатку. Загальний обсяг дисертації становить 179 сторінок, з яких 157 сторінок – основний текст. Список використаних джерел нараховує 173 найменування та розміщений на 19 сторінках, 1 додаток розміщено на 3 сторінках.

По закінченню доповіді Ястребовій В.А. присутніми поставлені такі запитання:

Завідувач кафедри політичних теорій, д.і.н., професор Кормич Л.І. запитала, яку емпіричну базу використовувала авторка?

Ястребова В.А. відповіла, що в основу емпіричної бази дослідження покладено аналітику інформаційних джерел щодо процесів створення квазідержавних утворень на території колишнього СРСР та узагальнення результатів моніторингу траєкторій та інтенсивності розвитку сепаратистських тенденцій в регіонах України, статистичних даних та матеріалів ЗМІ, які знаходяться у відкритому доступі.

Доцент кафедри політичних теорій, к.політ.н., доцент Краснопольська Т.М. запитала, які, на думку здобувачки, регіони України сьогодні, після повномасштабного вторгнення РФ, знаходяться в зоні ризику появи квазідержавних утворень?

Ястребова В.А. відповіла, що після повномасштабного вторгнення РФ в Україну ризик появи квазідержавних утворень існує в тих регіонах, де російські війська змогли закріпитися або де є потенціал для дестабілізації ситуації. До таких регіонів можна віднести: тимчасово окуповані території та регіони, що межують з Росією та Білоруссю. Факторами ризику у даній ситуації виступають військова присутність РФ, а саме: російські війська можуть використовувати окуповані території для створення маріонеткових режимів; економічна криза; інформаційно-когнітивний вплив РФ тощо.

Доцент кафедри політичних теорій, к.політ.н., доцент Козьміних А.В. зазначила, що на пострадянському просторі утворилось декілька квазідержав. Як відокремлює їх спільні та відмінні риси авторка у своєму дослідженні, приміром, на прикладі Придністров'я та Південної Осетії?

Ястребова В.І. відповіла, що і Придністров'я, і Південна Осетія є квазідержавами, тобто територіями, які проголосили незалежність, але не отримали широкого міжнародного визнання. Водночас обидва регіони хоч і мають схожі риси, такі як залежність від Росії, втім, існують і суттєві відмінності. Так, у історичному контексті Придністров'я виникло внаслідок конфлікту 1990-1992 років між молдовським урядом і сепаратистами, які проживали на лівому березі Дністра. Основною причиною конфлікту стали побоювання російськомовного населення щодо можливого об'єднання Молдови з Румунією. Щодо конфлікту між Грузією та Південною Осетією, то він має давню історію, але загострився саме після розпаду СРСР. Але саме втручання РФ у 2008 році у збройний конфлікт призвело до фактичної сепарації Південної Осетії. В результаті на сьогодні Росія має значну військову присутність як у Придністров'ї, так і в Південній Осетії. А військові бази Росії відіграють ключову роль у підтримці статус-кво в обох регіонах. Обидва регіони сильно залежать від економічної підтримки Росії. Втім, хоча Придністров'я та Південна Осетія мають багато спільного, вони також мають відмінності, що визначаються їхньою історією, географічним розташуванням та геополітичним значенням.

Доцент кафедри політичних теорій, к.політ.н., доцент Завгородня Ю.В. запитала, які ще квазідержавні утворення, окрім тих, що утворились на пострадянському просторі, досліджувала авторка?

Ястребова В.А. відповіла, що, у роботі зверталась до вивчення специфіки таких квазідержав, як Республіка Косово, Республіка Кіпр (Північний Кіпр), Республіка Китай (Тайвань) тощо. Важливо зазначити, що статус цих територій залишається спірним, і вони не визнані всіма членами міжнародного співтовариства.

Асистент кафедри політичних теорій, доктор філософії з політології Лисянський П.Л. запитав, на які праці закордонних та вітчизняних науковців спиралася авторка при роботі над дисертацією.

Ястребова В.А. відповіла, що серед закордонних авторів, які займаються проблематикою квазідержавних утворень, можна назвати таких відомих експертів, як Д. Анцілотті, І. Броунлі, Г. Булл, Ш. Гарнетт, Г. Еллінек Г. Кельзен, Дж. Кер-Ліндсей, Д. Кларк, С. Коен, Ф. Ф. Мартенс, П. Радан, Дж. Соренс, Е. Сміт, А. Уотсон та ін. Серед вітчизняних політологів, які активно розробляють дану проблематику Ястребова В.А. назвала таких авторів, як О. Агарков, М. Басараб, К. Вітман, Н. Горло, В. Дівак, Т. Далявська, І. Кресіна, П. Лисянський, А. Місюра, М. Мосора, В. Наконечний, С. Наумкіна, М. Обушний, І. Рафальський, О. Талдикін, О. Теленко, О. Федунь, І. Філоненко, О. Цебенко , А. Шапошніков, О. Шаран та ін. Втім, не зважаючи на міцний корпус тематичних праць, досі не існує чіткої категоріальної диференціації даного феномену. У даній роботі запропоновано авторське визначення квазідержавних утворень з акцентом на сепаратизм як ключовий інструмент їх створення, а саме: квазідержавне утворення є специфічною формою політичної організації суспільства, яка використовується сепаратистськими групами з метою встановлення територіального контролю над регіоном, але яким не вистачає деяких критеріїв державності та/або міжнародного визнання.

Після відповідей на запитання виступив **науковий керівник** – професор кафедри політичних теорій, д.політ.н., професор **Мамонтова Елла Вікторівна.**

Науковий керівник зазначила, що дисертаційна робота Ястребової В.А. присвячена актуальній проблемі сьогодення: створенню та використанню квазідержавних утворень як технології політичної дестабілізації в пострадянських країнах. Вивчення дисертації та публікацій здобувачки, три з яких опубліковано у наукових закордонних виданнях, включених до наукометричної бази Web of Science та Scopus, дає підстави для висновку, що наукові положення, висновки і рекомендації є обґрунтованими та достовірними, що забезпечується застосуванням широкого спектру загальнонаукових та спеціальних методів наукового дослідження, які концептуально дають змогу дослідити специфіку створення квазідержав в країнах пострадянського простору та сформулювати механізми протидії даним практикам, перед усім, в Україні. Варто також відзначити високий рівень достовірності отриманих результатів, що підтверджується використанням у процесі дослідження широкого переліку джерел з досліджуваної проблематики, законодавчих актів та матеріалів ЗМІ.

Наукова новизна дисертаційної роботи не викликає сумніву, оскільки В.А. Ястребова пропонує авторське визначення явища квазідержавних утворень, акцентуючи увагу на сепаратизмі як ключовому джерелу їх виникнення. Авторка проводить ґрунтовний порівняльний аналіз створення квазідержавних утворень на пострадянському просторі та інших

геополітичних регіонах світу, що дозволило виявити певні розбіжності у їх траєкторіях тощо.

Щодо практичної значущості результатів дисертаційного дослідження В.А. Ястребової, то вона, перед усім, полягає у сформульованій стратегії протидії технологіям утворення квазідержав в Україні.

В період роботи над дисертацією здобувачка зарекомендувала себе як зріла наукова дослідниця, яка може самостійно вирішувати достатньо складні теоретичні та практичні задачі.

Ястребовою В.А. повністю виконано індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план. У процесі роботи з підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи В.А. Ястребова проявила себе як наполеглива, здібна та вдумлива дослідниця. На належному рівні та своєчасно виконувала індивідуальний навчальний план, має високі оцінки.

Науковим керівником зазначено, що дисертація Ястребової В.А. «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія», є самостійним науковим дослідженням, яке відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор політичних наук, професор Вітман К.М., який надав високу оцінку дисертації, широкому спектру досліджених у ній питань та їх актуальності, обґрунтовності висновків та практичної значущості пропозицій. Підкреслив, що основні положення дисертації відображено у 9 статтях, в тому числі 3 з них - у наукових закордонних виданнях, включених до наукометричних бази Web of Science та Scopus. Відзначив, що дисертація Ястребової В.А. на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат політичних наук, доцент Краснопольська Т.М. підкреслила актуальність теми, значущість проблематики для теорії та практики, вдалу структуру роботи, комплексне розв'язання поставлених завдань та досягнення мети дослідження. Вказала, що дисертаційна робота Ястребової В. А. на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», подана на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія», є завершеним та якісним дослідженням, що містить наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі політології, та може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат політичних наук, доцент Завгородня Ю.В. відмітила високий науковий рівень дисертаційної роботи, актуальність поставленої

проблеми, інноваційні підходи до вивчення предмету дослідження, багатий фактологічний матеріал, повноту висновків. Вказала, що дисертація Ястребової В.А. на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Доктор філософії з політології, систент Лисянський П.Л. відзначив актуальність дисертаційної роботи та високий рівень концептуалізації предмету дослідження. Вказав на доцільно використаний методологічний інструментарій, який дозволив авторці сформувати власний погляд на явище квазідержави та його специфіку на пострадянському просторі, і, перед усім, в Україні. Вказав на окремі дискусійні питання, які носять рекомендаційний характер. Дисертація Ястребової В.А. на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія», відповідає вимогам і може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат політичних наук, доцент Козьміних А.В. відзначила наукову новизну та обґрунтованість викладених у дисертаційній роботі Ястребової В.А. наукових положень. Підкреслила вдалу архітектоніку роботи та ґрунтовну теоретико-методологічну базу дослідження. Дисертація Ястребової В.А. на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія», відповідає вимогам і може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Доктор історичних наук, завідувач кафедри політичних теорій, професор Кормич Л.І. відзначила актуальність саме для України обраної дисертанткою теми, наукову новизну та аргументованість винесених на захист положень. Підкреслила практичну значущість роботи, зокрема запропоновану Ястребовою В.А. стратегію протидії технологіям політичної дестабілізації шляхом утворення квазідержав, яку автивно використовує РФ в пострадянських країнах. Дисертація Ястребової В.А. на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія», відповідає вимогам і може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Узагальнюючи результати обговорення, дисертацію Ястребової В.А. на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», можна рекомендувати до захисту.

УХВАЛИЛИ:

Затвердити такий висновок щодо дисертації Ястребової Віри Андріївни на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах»:

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації Ястребової Віри Андріївни на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія»

Робота виконана на кафедрі політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія».

Тема дисертації схвалена та затверджена на засідання кафедри (протокол №4 від 30 вересня 2022 року) та Рішенням Вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 2 від 9 листопада 2022 р.)

Науковий керівник – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних теорій Мамонтова Елла Вікторівна

Обґрунтування вибору теми дослідження. Питання причин та передумов виникнення квазідержавних утворень, їх місце на геополітичній мапі світу та роль у глобальному політичному процесі, наслідки їх появи та влив на регіональні політики сьогодні є не лише предметом теоретичних рефлексій, але й входять у перелік невідкладних завдань прикладної політології. В сучасному світі нараховується досить значна кількість квазідержавних утворень, які вважаються «сірими зонами», через те, що на їх територіях не діє міжнародне законодавство, а владний контроль утримують невизнані збройні формування та політичні сили, які називають себе урядом. Кількісне збільшення квазідержавних утворень, які претендують на статус невизнаних держав, безперечно, є актуальною проблемою сьогодення. Перед усім, створення квазідержавних утворень є складовою гібридних воєн, які поєднують у собі військові, політичні, економічні та інформаційні методи. Крім того, поява на політичній мапі новоутворених невизнаних держав – це завжди привід для народження складних правових колізій, оскільки їхній статус не визначений міжнародним правом. Додамо також, що створення квазідержавних утворень завжди супроводжується активною інформаційною кампанією, спрямованою на легітимізацію цих утворень та дезінформацію міжнародної спільноти. Отже, дослідження процесу створення квазідержавних утворень є важливим та актуальним для забезпечення національної та міжнародної безпеки, захисту суверенітету держав та розвитку міжнародного права та політико-правової культури.

Нажаль, не оминула дана тенденція й країни пострадянського простору, зокрема й Україну. Пострадянський простір був і залишається зоною

підвищеної геополітичної напруги, де зовнішні актори, і перед усім Росія, активно використовують квазідержавні утворення для досягнення своїх стратегічних цілей у якості інструментів дестабілізації сусідніх країн, підриву їхнього суверенітету та створення зон «заморожених конфліктів». Актуальність дослідження процесу створення квазідержавних утворень як технології політичної дестабілізації саме в пострадянських країнах, і, перед усім, в Україні, зумовлена низкою факторів. По-перше, в умовах російсько-української війни розуміння механізмів створення та функціонування квазідержавних утворень, таких як ЛНР/ДНР є життєво важливим для протидії агресії. По-друге, квазідержавні утворення – це завжди потужні платформи для поширення дезінформації та пропаганди, що розколює українське суспільство. Звідси, аналіз їх інформаційних стратегій допомагає розробити методи протидії цим загрозам. По-третє, феномен квазідержав становить загрозу не лише для України, але й для міжнародної безпеки в цілому. Дослідження цього явища сприятиме розробці міжнародних механізмів запобігання та врегулювання конфліктів, пов'язаних з квазідержавами. По-четверте, дослідження допоможе виявити внутрішні фактори, які сприяють виникненню квазідержав, такі як сепаратистські настрої, корупція та слабкість державних інститутів, що дозволить розробити стратегії зміцнення держави та запобігання внутрішнім конфліктам у подальшому. Отже, дослідження процесу створення квазідержавних утворень є не лише актуальним, але й необхідним для забезпечення національної безпеки України та стабільності в регіоні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в рамках наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія», у контексті теми: «Правове та соціальне життя України у людиноцентристському вимірі в цифрову еру» на 2021–2025 рр. (державний реєстраційний номер 0122U000266), а також у межах плану науково-дослідницької роботи кафедри політичних теорій факультету психології, політології та соціології Національного університету «Одеська юридична академія» – «Людиноцентристський вимір політики в умовах цифрових трансформацій».

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає у комплексному дослідженні процесів створення квазідержавних утворень та виявленні їх специфіки як технології політичної дестабілізації на матеріалі країн пострадянського простору.

Реалізація поставленої мети зумовила вирішення наступних дослідницьких *завдань:*

визначити основні теоретико-методологічні підходи до вивчення феномену квазідержавних утворень та сформулювати категоріальний апарат дослідження;

проаналізувати світовий досвід виникнення і функціонування квазідержавних утворень та окреслити політико-правові проблеми їх міжнародного визнання;

виокремити особливості створення квазідержавних утворень на пострадянському просторі;

окреслити етапи та визначити алгоритми створення квазідержавних утворень на території колишніх республік СРСР;

виявити специфіку експансіоністської політики РФ на пострадянському просторі, визначити її напрями та інструменти впливу;

розкрити роль сепаратистських рухів у практиках дестабілізації політичної ситуації в країнах пострадянського простору;

окреслити шляхи протидії інспірованим процесам створення квазідержавних утворень в Україні.

Об'єкт дослідження – сучасні квазідержавні утворення як суспільно-політичний феномен.

Предмет дослідження – процес створення квазідержавних утворень як технологія дестабілізації політичної ситуації в пострадянських країнах.

Методи дослідження. У роботі використані загально-наукові і спеціально-наукові методи: порівняльний, спостереження, індукція і дедукція, аналіз і синтез, системний, структурно-функціональний. Методи порівняння, індукції та дедукції використовувалися при розгляді особливостей створення квазідержавних утворень на пострадянському просторі; вивченні світового досвіду виникнення і функціонування квазідержавних утворень та виокремленні політико-правових проблем їх міжнародного визнання. Аналіз і синтез використано при вивченні квазідержавного утворення як феномену соціально-політичного буття, окресленні підходів до його визначення та концептуалізації, виявленні причин та особливостей створення. Метод узагальнення використано при розгляді загальних особливостей процесу створення квазідержавних утворень в країнах пострадянського простору. Системний метод використаний при аналізі технології створення квазідержавного утворення як інструменту системної експансіоністської політики РФ. Метод спостереження застосовано при аналізі змін та активізації сепаратистських настроїв в окремих регіонах України з 2005 по 2022 роки. Структурно-функціональний метод застосований при розгляді етапів та алгоритмів створення квазідержавних утворень на території колишніх республік СРСР у зв'язку із особливостями форми державного правління, політичного режиму, територіального устрою, законодавства.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна дослідження розкривається в наступних положеннях, висновках та пропозиціях:

уперше:

запропоновано авторське визначення квазідержавних утворень з акцентом на сепаратизм як ключовий інструмент їх створення, а саме: квазідержавне утворення є специфічною формою політичної організації суспільства, яка використовується сепаратистськими групами з метою

встановлення територіального контролю над регіоном, але яким не вистачає деяких критеріїв державності та/або міжнародного визнання;

проведено порівняльний аналіз створення квазідержавних утворень на пострадянському просторі та інших геополітичних регіонах світу, що дозволило виявити певні розбіжності у їх траєкторіях, а саме: природу формування квазідержавного утворення, присутність етнічного фактору та зовнішній вплив зацікавленої країни. Аргументовано, що процес формування квазідержавних утворень на пострадянському просторі практично у всіх випадках відбувався шляхом сепаратизму;

розкрито роль Російської Федерації у більшості сепаратистських конфліктів, що було покладено у основу процесів формування квазідержавних утворень на території колишнього СРСР через застосування так званих парамілітарних структур;

запропонована стратегія протидії інспірованим РФ процесам створення квазідержавних утворень в Україні;

уточнено:

підходи до типологізації квазідержавних утворень в пострадянських країнах. Зауважено, якщо на території Абхазії та Південній Осетії, не зважаючи на суттєву зовнішню підтримку з боку РФ, ключову роль у створенні квазідержавних утворень відігравав етнічний фактор, що вважається природнім для такого роду процесів, то у випадку України та Молдови етнічний контекст був повністю відсутній, а процеси сепаратизму були інспірованими ззовні;

особливості гібридного впливу РФ на процеси політичної дестабілізації у країнах – колишніх республіках СРСР, який характеризують синкретичність і еклектизм, базування на геополітичних і геокультурних конструктах ідеології «руського миру», активне використання сучасних медіа і цифрових технологій, масштабне залучення агентів впливу;

алгоритм створення квазідержави зовнішньо-інспірованим шляхом: впровадження та просування ідеології сепаратизму у певному регіоні країни методами гібридного впливу; створення сепаратистського руху, який би підтримував впроваджену ідеологію; активна діяльність сепаратистського руху та його інформаційна підтримка ззовні; протестна діяльність створеного сепаратистського руху; захоплення будівель державної влади сепаратистським рухом за допомогою парамілітарних утворень зацікавленої країни; формування «органів влади» квазідержавного утворення; організація референдуму про незалежність від материнської країни та проголошення квазідержавного утворення, як незалежної країни;

специфіку експансіоністської політики РФ на пострадянському просторі, яка базується на розстановці сил у трикутнику «РФ – пострадянські країни – НАТО» та використанні технології гібридної агресії на основі стратегії триступінчастих цілей: 1) блокування процесу розширення НАТО шляхом інтеграції колишніх республік СРСР; 2) створення буферної зони, яка забезпечить стратегічну віддаленість НАТО від російських кордонів

(Білорусь, Молдова та Україна); 3) досягнення глобальних домовленостей на кшталт «Ялти-2», які могли б забезпечити новий поділ світу на сфери впливу;

набули подальшого розвитку:

концептуальне осмислення форм прояву та закономірностей поширення сепаратистських тенденцій як основи створення квазідержавних утворень;

політико-правова контекстуалізація процесів виникнення та функціонування квазідержавних утворень;

вивчення та розширення переліку невійськових ризиків, що сприяють потенційній загрозі реалізації квзідержавного проєкту.

визначення механізмів за заходів щодо протидії інспірованим процесам створення квазідержавних утворень в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертаційній роботі положення можуть бути використані у науково-дослідницькій та експертній роботі з метою подальшого дослідження квазідержавних утворень як політико-теоретичного концепту та феномену сучасного глобального політичного процесу, при аналізі регіональних політичних процесів, зокрема у країнах пострадянського простору, виявленні технологій дестабілізації політичної ситуації через посилення сепаратистських тенденцій з подальшим просуванням і реалізацією квазідержавних проєктів, що скрадають загрозу національній безпеці та територіальній цілісності України. У політико-управлінській практиці матеріали роботи можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування, політичними партіями та громадськими організаціями, представниками ЗМІ в процесі розробки програм консолідації населення України та програм розвитку взаємодії між державною владою та громадянським суспільством. Результати досліджень можуть бути використані для розробки державної політики щодо реінтеграції окупованих територій, боротьби з сепаратизмом та зміцнення національної безпеки. У навчальному процесі результати дослідження можуть збагатити теоретичним і емпіричним матеріалом навчальні курси та спецкурси, тематика яких торкається проблем національної безпеки, регіональної політики, міжнародної політики, гібридизації політичних конфліктів тощо.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертаційного дослідження були представлені на таких науково-практичних конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень» (м. Одеса, 19 травня 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів» (м. Одеса, 26 квітня 2024 р.). Основні результати дисертаційного дослідження також знайшли відображення у монографічному аналізі «Поглинання. Історія кремлівської окупації територій України 2014 - 2022 років» (Одеса: Видавничій дім «Гельветика». 2024. 162 с.).

Публікації. Результати дисертаційного дослідження представлено у 9 статтях, 6 з яких опубліковано у наукових фахових виданнях, затверджених МОН України, 3 статті – у наукових закордонних виданнях, включених до наукометричної бази Web of Science та Scopus, а також у 2 тезах доповідей на науково-практичних конференціях та монографічному аналізі «Поглинання. Історія кремлівської окупації територій України 2014 - 2022 років» (2024 р.).

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Лисянський П., **Ястребова В.** Вплив РФ на політичні процеси країн пострадянського простору через просування ідеології «Русского мира» та політичних агентів впливу (Грузія, Україна, Молдова). *Регіональні студії.* 2022. № 31. С. 106 -112.
DOI: https://doi.org/10.32782/2663-6170/2022.31.20

2.Лисянський П., **Ястребова В.** Створення РФ квазідержавних утворень, як інструмент дестабілізації політичної ситуації України. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії.* 2022. Випуск 45. С. 151 - 160
DOI: https://doi.org/10.30970/PPS.2022.45.18

3.Лисянський П., **Ястребова В.** Специфіка сучасних проявів сепаратизму в світі. *«Регіональні студії»: науковий журнал.* 2023. №32. С. 115-122.
DOI: https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.32.18

4.Ястребова В.А. Інспіровано-зовнішній сепаратизм як інструмент створення квазідержавних утворень в країнах пострадянського простору. *Актуальні проблеми філософії та соціології.* 2023. Вип. 44. С. 110-115.
DOI: https://doi.org/10.32782/ apfs.v044.2023.18

5.Ястребова В. Участь сепаратистських рухів у створенні квазідержавних утворень на пострадянському просторі. *Политикус: науковий журнал.* 2024. Вип. 4.С. 207 – 213.
DOI: https://doi.org/10.24195/2414- 9616.2024-4.30

6.Ястребова В. Фінансово-економічні системи квазідержавних утворень на пострадянському просторі. *Актуальні проблеми політики.* 2024. Вип. 74. С. 129 - 142.
DOI: https://doi.org/10.32782/app.v74.2024.17

Публікації, що індексуються в базі даних Web of Science та Scopus:

7.Khriapynskyi Anton, Khmyrov Ihor, Svoboda Ivo, Shevchuk Mykhailo, **Iastrebova Vira** State information security strategies in conditions of hybrid threats. *Revista Amazonia Investiga.* 2023. № 12 (69). P. 84-93.
DOI: https://doi.org/10.34069/AI/2023.69.09.7 (Web of Science)

8.Kulikova S., **Iastrebova V.,** Kichuk N., Kemin V., & Zhulkanyc B. The influence of sociocultural activities on building social competencies *Revista Eduweb.* 2024. Vol. 18 Núm. 4. P.165 – 176.
DOI: https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.04.11 (Web of Science)

9.Lysianskyi, P., **Iastrebova, V. .,** Mamontova, E. ., & Salikhov, A. The impact of externally instigated separatism on the political stability and territorial integrity of countries. *Revista Jurídica Portucalense. Transnational Law.* 2024. № 36. P. 599-623
DOI: https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(36)2024.ic-26 (Scopus)

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

10.Лисянський П., **Ястребова В.** Поглинання. Історія кремлівської окупації територій України 2014 - 2022 років: монографічний аналіз. Одеса: Видавничій дім «Гельветика». 2024. 162 с.

11. Ястребова В. Проєкти «народних республік» як політичний інструмент впливу рф на дестабілізацію політичної ситуації в Україні. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень:* у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.(м. Одеса, 19 травня 2023 р.)/за заг. ред. СВ Ківалова.–Одеса: Видавництво «Юридика», 2023.–Т. 1.–С. 211-214.

12. Ястребова В. Інспіровано-зовнішній сепаратизм як інструмент створення квазідержавних утворень в країнах пострадянського простору. *Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / НУ "ОЮА" ; за заг. ред. С. В. Ківалова ; відп. за вип. М. Р. Аракелян*. Одеса : Фенікс, 2024. С. 792-795.

Особистий внесок дисертанта. Дисертаційна робота є власним авторським дослідженням, у якому наукові положення, висновки та пропозиції, винесені на захист, обґрунтовано самостійно в результаті опрацювання значної кількості джерел монографічного, нормативно-правового, статистичного, характеру, в тому числі матеріалів ЗМІ, вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана сучасною науковою мовою, стиль викладання відповідає прийнятному у науковій літературі й забезпечує легкість та доступність сприйняття наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження.

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами).

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами).

Загальний висновок. Враховуючи викладене вважаємо, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Ястребової Віри Андріївни на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», відповідає спеціальності 052 «Політологія», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами від 03.04.2019 р., № 283), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами) та рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії **з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія».**

У результаті відкритого голосування учасники засідання фахового семінару в кількості 8 осіб подали голоси «за». Ніхто із учасників фахового семінару не проголосував «проти» рекомендації дисертаційної роботи Ястребової В.А. до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ястребової Віри Андріївни на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Ястребової Віри Андріївни на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах» відповідає спеціальності 052 «Політологія» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами).

3. Рекомендувати дисертацію Ястребової Віри Андріївни на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 052 «Політологія».

4. Запропонувати Вченій раді Національного університету «Одеська юридична академія» персональний склад разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення публічного захисту дисертації Ястребової Віри Андріївни на тему «Створення невизнаних квазідержавних утворень як технологія політичної дестабілізації в пострадянських країнах», зокрема:

1. **Голова ради** – Вітман Костянтин Миколайович, д.політ.н., професор, професор кафедри політичних теорій, директор Центру підготовки магістрів публічної служби і професійних суддів Національного університету «Одеська юридична академія».

Рецензенти:

2. Завгородня Юлія Володимірівна, к.полі.н., доцент, доцент кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія»;

3. Краснопольська Тетяна Миколаївна, к.політ.н., доцент, доцент кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія».

Офіційні опоненти:

4. Зеленько Галина Іванівна д.політ.н., професор, член-кореспондент НАН України, завідувачка відділу політичних інститутів та процесів Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України;

5. Наумкіна Світлана Михайлівна, д.політ.н., професор, завідувач кафедри політичних наук і права Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 8; проти – немає; утримались – немає.

Головуючий на засіданні,
професор кафедри політичних теорій,
директор Центру підготовки магістрів
публічної служби і професійних суддів
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
доктор політичних наук, професор **Костянтин ВІТМАН**